

1130

1

ĻPSR centrālais valsts Oktobra revolūcijas un sociālisma celtniecības arhīvs.

Personu fonds

Grase Helga Antūra m.

Fonds Nr. 1130
Apraksts Nr. 1

1924 - 1967. g.

1

L A T V I J A S P S R C E N T R Ā L A I S V A L S T S
O K T O B R A R E V O L Ū C I J A S U N S O C I Ā L I S M A C E Ļ N I E -
C Ī B A S A R H Ī V S

*Latvijas PSR nopelniem bagāta skolotāja,
latviešu valodas mācību grāmatu un
mācību līdzekļu pasniešanas meto-
disks, rakstu par skolēnu komunistisko
audzināšanu literatūras stundas
autors*

P E R S O N U F O N D S

G R A S E H E L G A A R T Ū R A m.

1 9 0 8 . g . -

- ~~teicamnieks izglītības darbā, Skolu zināt-
niski - pētnieciskā institūta sektora vadītāja.~~

F o n d s N r . 1 1 3 0

A p r a k s t s N r . 1 .

1 9 2 4 - 1 9 6 7 . g .

P R I E K Š V Ā R D S

I

Grase Helga Artūra m. dzimusi 1908.g. 21. augustā Valmieras apriņķī. Tēvs viņai bija jūrnieks. Pirmā imperiālistiskā kara laikā Grases ģimene dzīvo Krievijā. Atgriežoties Latvijā, Grase 1923.g. iestājās I Rīgas vidusskolā ko nobeidz 1929.g. 15. jūnijā. 1936.g., nobeidz Latvijas universitātes Folologijas-filosofijas fakultātes baltu valodas nodaļu. Pēc universitātes beigšanas strādā Rīgas VI vidusskolā par skolotāju un paralēli darbam skolā no 1949.gada ir skolu kvalifikācijas celšanas institūtā par metodiķi un kabineta vadītāju.

1952.g. decembrī, nodibinoties skolu zinātniski pētnieciskajam institūtam, H.Grase strādā institūtā par vecāko zinātnisko līdzstrādnieci. Kopš 1962.g. ir valodu un literatūras sektora vadītāja. Paralēli darbam institūtā strādā Rīgas 31. vidusskolā.

H. Grase ir vadījusi daudzus mācību grāmatu autoru kolektīvus darbus un pati piedalījusies ap 18. mācību grāmatu un mācību palīglīdzekļu sarakstīšanā. Viņas vadībā sastādīti 5 rakstu krājumi par latviešu valodas mācīšanu klāsēs ar latviešu, kā arī ar krievu mācību valodu.

Periodiskos izdevumos un institūta rakstu krājumos iespiesti ap 20 Grases sarakstītie raksti par komunistisko audzināšanu literatūras stundās, par latviešu valodas mācīšanu un skolēnu stila izkopšanu u.t.t.

Grase apbalvota ar vairākiem Goda rakstiem. 1953.gadā apbalvota ar krūšu nozīmi "Teicamnieks Tautas izglītības darbā".

II

LPSR CVOR arhīvā Helgas Grases personīgo fondu nodeva 1966.g. 29.septembrī pati Grase.

Fonds apstrādāts 1967.g. septembrī. Pēc fonda apstrādes ir izveidotas 34 lietas ar aprakstu Nr.1., kas aptver laika posmu no 1924 līdz 1967.gadam.

Fondā saglabājies samērā maz materiālu. Tānī ietilpst H.Grases raksti /rokraksti/, vēstules no darba kolēģiem un bijušiem skolēniem, gatavības apliecība par I Rīgas vidusskolas beigšanu un apliecība par LU Filologijas-filozofijas fakultātes beigšanu, daži Goda raksti, fotokartiņas un H.Grases savāktie materiāli.

Fonda materiāli sistematizēti šādā kārtībā: radošā darba materiāli, recenzijas par H.Grases darbiem, biogrāfijas materiāli, vēstules adresētas Grasei, savāktie un tēlojošie materiāli.

Lai gan H.Grases fondā atrodas tikai daļa dokumentāro materiālu, fonds dod ieskatu par viņas pedagogisko-literāro darbību.+)

+) F.1130, apr.Nr.1., gl.v. 1-17.

P a p i l d i n ā j u m s p r i e k š v ā r d a m

1975.g. 30.septembrī LPSR CVOR arhīva Helgas
GRASES personīgajā fondā papildinātos materiālus
nodeva pati Grase.

Papildinātie materiāli apstrādāti 1978.g. de-
cembrī. Pēc zinātniski - tehniskās apstrādes ir
izveidotas 12 lietas, kas iekļautas fondā, pievie-
nojot tās apraksta beigās. Papildinātie materiāli
aptver laika posmu no 1970. - 1975.g.g.

№ 1130
On. 1.

PAPILDINĀJUMS VĒSTURISKAI IZZIŅAI

H.Grāsei 1968.gadā piešķirts LPSR Nopelniem bagātās skolotājas nosaukums. Kopš 1970.gada H.Grāse ir Skolu zinātniski pētnieciskā institūta Valodu sektora vecākā zinātniskā līdzstrādniece.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- 4. H.Grases raksts "Mācīšana un audzināšana vienotā plū- dumā latviešu padomju lite- ratūras stundās XI klasē". Rokraksts. Nav publicēts. 1962.g. 41
- 5. H.Grases raksts "Dzejas vārs- mojuma mācīšanas metodika". Izmantots grāmatā "Litera- tūras teorija", 1964.g. Rokraksts un mašīnraksts. 77
- 6. H. Grases raksts "Latviešu dzejas vārsmojuma pamati", Izmantots grāmatā "Litera- tūras teorija", 1964.g. Mašīnraksts. 18
- 7. H.Grases raksts "Dialektiski materiālistiskā pasaules uzskata audzināšana litera- tūras stundās". Publicēts grāmatā "Komunistiskā pasau- les uzskata veidošana sko- lēnos mācību un audzināša- nas darbā", 1964.g.24-47 lpp. Mašīnraksts. 19
- 8. H.Grases raksts "Zinātniskā pasaules uzskata veidošana literatūras stundās".

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Publicēts Latv.PSR Izglītības ministrijas Skolu zinātniski-pētnieciskā institūta brošūrā "Rakstu krājums", 1964.g. Rokraksts. 34

9. H.Grases raksts "Satura un formas vienotība Raiņa liriskas analizē vidusskolas klasēs". Publicēts brošūrā "Rainis skolā", 1965.g. Rokraksts un mašīnraksts. 72

10. H.Grases, M.Gailes, A.Karules, A.Beķeres, V.Niedras un citu skolotāju raksti brošūras pirmredakcijai "Rainis skolā". Rokraksts un mašīnraksts. 1965.g. 202

11. H.Grases raksts "J.Raiņa 100. dzimšanas dienas atcerei veltītā konkursa sacerējumu analīze". Rokraksts. 1965.g. 26

12. H.Grases raksts "XI klases izlaiduma eksāmena sacerējumi". Rokraksts. 1966.g. 44

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- 13. H.Grases un Dz.Cīrules raksts "Neatkārtosim iepriekšējo gadu kļūdas". Publicēts laikrakstā "Skolotāju avīze", 1966.g. 10. novembrī. Rokraksts. 8

- 14. H.Grases recenzija par B.Volkova rakstu "Зеленая власть весны"./Повесть о Райнисе/. Rokraksts. 1967.g. 10

- 15. H.Grases raksts "Metodiskā vēstule literatūras un latviešu valodas skolotājiem". Nodots LPSR Izglītības ministrijai. Rokraksts un mašīnraksts. 1967.g. 57

- 16. H.Grases raksts "Dzimtā valoda un literatūra". Publicēts laikrakstā "Skolotāju avīze" Nr.33, 1967.g. Rokraksts un mašīnraksts. 9

- 17. Recenzijas+) par H.Grases un V.Niedras manuskriptu "Metodiski raksti par literatūras teorijas mācīšanu V-VIII klasē".Rokraksts. 1963.g. 5

 +)autoru uzvārdi nav minēti.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

II. B I O G R Ā F I J A S M A T E R I Ā L I.

- 18. H. Grases gatavības apliecība Nr.6717 par Rīgas I valsts vidusskolas beigšanu 1929.g. 15.jūnijā un LU Filologijas un filozofijas fakultātes izziņa Nr.184 par fakultātes beigšanu 1936.g.23.maijā. Rokraksti. 2 dokum.

- 19. Latvijas PSR Augstākās Padomes Goda raksts Nr.1712 H.Grasei sakarā ar Skolotāju kvalifikācijas celšanas institūta desmito gadadienu. 1954.g. 1 /viens/ dokuments /2 lp.lp./

- 20. Latvijas PSR Izglītības ministrijas un izglītības darbinieku arodbiedrības Centrālās komitejas Goda raksti H.Grasei sakarā ar Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas 40. gadadienu un par aktīvu darbu mācību grāmatu un metodiskās literatūras sagatavošanā. 1957.g.,
1963.g. 2 dokumenti uz 2 lp.lp.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

III. VĒSTULES H. GRASEI .

21. Bijušās audzeknes - Baldones sanatorijas ārstes - Rasmus Rotkales vēstules par turpmākām latviešu literatūras studijām un Liepājas pedagogiskā institūta pasniedzējas Ausmas Šustes vēstule valodas un literatūras pasniegšanas jautājumā. Rokraksti. 1967.g. 8

IV. H. GRASES SAVĀKTIE MATERIĀLI.

22. Bijušās audzeknes Rasmus Rotkales satīriskā komēdija "Kolosālā sūdzība" ar skolas literatūras pulciņa un izlaiduma klases veltījumu H.Grasei Rokraksts un mašīnraksts. 1949.g. 78

23. J.Niedres zinātniski-literārs darbs "Folklorā". Mašīnraksts. 1954.g. 120

24. K.Gailuma un B.Vekslera raksts "Latviešu valodas mācība vecākajām klasēm", ar veltījumu H. Grasei. 1961.g. 231

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

30. V.Niedras, E.Gžibovska, Lubānietes un citu autoru recenzijas un piezīmes par brošūru "Rainis skolā".
Rokraksti. b/datuma 19

V. T Ē L O J O Š I E MATERIĀLI - fotokartīnas.

fotopozitīvi

31. Fotogrāfijas - H.Grāse skolas gados. 1924-1929.g. 2 fotokar.

32. Fotogrāfijas - H. Grases vecāki, māsas un māsu meitas. 1939-1966.g. 6 fotokar.

33. Fotogrāfijas - H.Grāse skolotāju un zinātniski-pētnieciskā institūta darba kolēģu vidū. 1945-1966.g. 5.fotokart.

34. Fotogrāfijas-H.Grāse savu audzēkņu vidū. 1946-1948.g. 3 " - "

Šai aprakstā ierakstītas 34 /trīsdesmit četras/ gl.vienības.

Aprakstu sastādīja CVOR'a vec. z/l. *Herberga*

E. HERCBERGA.

1967.g.septembrī.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

35. H.Grases raksts "Skolēnu daiļrades konkurss" Publicēts "Skolotāju avīzē" 1968.g.5.jūnijā. Rokraksts. 7

36. H.Grases raksts "Skolu jaunatne un daiļliteratūra." Nolasīts teorētiski praktiskajā konferencē Rīgā, 1968.g. 23.decembrī. Nav publicēts. 48

37. H.Grases raksts "M.Ķempes dzejas vārsmojuma īpatnības". Nolasīts V.Lāča Liepājas Valsts Pedagogiskā institūta zinātniskajā konferencē 1968.g. Mašīnraksts. 13

38. H.Grases raksts "Latviešu dzejas vārsmojuma pamati". Publicēts "V.Lāča Liepājas Valsts Pedagogiskā institūta zinātniskās konferences materiālos". 1968.g. Liepājā, 25. - 26.lpp. Rotoprints. 40

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- 39. H.Grases raksts "Pārstatītais akcents latviešu dzejā".
Nolasīts V.Lāča Liepājas Valsts Pedagogiskā institūta zinātniskajā konferencē 1968.g. Rokraksts. 11

- 40. H.Grases raksti "Patstāvīgo vārdu formu izvēle un lietojums", "Valodas speciālo mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu lietojums". Izmantoti H.Grases, K.Cīruļa, I.Freidenfelda, A.Jankevica grāmatā "Latviešu literārās valodas praktikums 9 - 11.kl." 1968.g. Rīgā, 19 - 51.lpp., 119.-122.lpp. Rokraksts un mašīnraksts. 272

- 41. H.Grases raksts "Andrejs Pumpurs" ^{publicēšanai}. Nodots Skolotāju kvalifikācijas celšanas institūtam 1969.g. februārī. Rokraksts. 28

- 42. H.Grases raksts "Eduards Veidenbaums". Izmantots grāmatā "Literatūra 9.kl." Rīgā, 1969.g., 23.-43.lpp. Rokraksts un mašīnraksts. 59

- 43. Raksts, kā literatūras stundās iepazīstināt skolēnus ar V.I.ļepina personību". Publicēts "Skolotāju Avīzē" 1970.g. 1.aprīlī. Rokraksts. 38

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- 44. Raksts "Republikāniskās latviešu un krievu valodas un literatūras VI olimpiādes sacerējumi." Publicēts "Skolotāju Avīzē" 1970.gada 20.maijā. Rokraksts. 6

- 45. Raksts "Skolotājiem nepieciešams izdevums". Publicēts "Skolotāju Avīzē" 1970.gada 10.jūnijā. Rokraksts un mašīnraksts. 7

- 46. Raksts "Ievads literatūras teorijā". Publicēts 1970.g., Rīgā, izdevn."Zvaigzne". Rokraksts. 53

- 47. H.Grases raksts "Viljams Šekspīrs". Izmantots grāmatā "Literatūra 10.klasei," Rīgā, 1970.g. Rokraksts un mašīnraksts. 71.

- 48. H.Grases scenārijs "Valodas stili". 1968.g. 10.aprīļa televīzijas pārraidei. Rokraksts un mašīnraksts. 24

1	2	3	4	5
49.	H.Grases scenārijs "Gatavosimies eksāmena sacerējumiem". 1968.g.21.maija televīzijas pārtraidei 8.klases skolniekiem. Rokraksts.		15	
50.	Ielūgumi H.Grasei uz zinātniskajām konferencēm Liepājā un Viļņā referāta "Skolēnu dzimtās valodas kultūras problēmas un to risinājumu ceļi" nolasīšanai 1967.g. 7.-8.aprīlī.		7	
51.	Fotogrāfijas - H.Grase Skolu zinātniski - pētnieciskā in- stitutā darba kolēģu vidū. 1962., 1967., 1968.g.		3	
52.	Fotogrāfijas - H.Grase 1968., 1969.g.		2	

Papildus aprakstā ierakstītas 18 (astorppadsmīt) glabājamās vienības. Līdz ar to šajā aprakstā ierakstītas 52 (piecdesmit divas) glabājamās vienības.

Papildaprakstu sastādīja CVOR arhīva

jaunākā zin.līdzstrādniece

1970.g.septembrī

/Dz.Blumberga/
Dz. Blumberga

Утверждено в
Архивном управлении
при ЦМ Латв. ССР
Протокол заседания
ЭПК № 10
от 9 апреля 1971 г.

Aprakstā 52 (piecdesmit divas)

glabāšanas vienības

1971. g. 7. "jūnijā"

CVORA

zinātn. līdzstrād. arhivārs

[Handwritten signature]

30. Ielūgumi H. Grasei uz zinātniskās konferences "Skolēnu darbs un mācīšanās problēmas un to risinātāji" notikums 1967. g. 7.-8. aprīlī.

31. Fotografijas - H. Grasei skolēnu darbu konkursā - 1967., 1968. g.

32. Fotografijas - H. Grasei 1968., 1969. g.

(Pieņemts apraksts par 52. glabāšanas vienību, kura ir 30 šādu aprakstu kopums - 52. (piecdesmit divas) glabāšanas vienības.

Apraksts par CVORA arhīvu

1970. g. 11. septembris

1970. g. 11. septembris

1970. g. 11. septembris

1	2	3	4	5
53.	H.Grases raksts "Pārstatītais akcents latviešu vārsmotajā valodā". Publicēts grāmatā "Latviešu valodas un literatūras problēmas". Mašīnraksts.	1970	7	
54.	H.Grases raksts "Literāro sacerejumu mācīšanas sistēma IX - XI klasē". Mašīnraksts.	1971	7	
55.	H.Grases raksts "Literārie sacerejumi un citi ar literatūru saistītie rakstu darbi". Rokraksts.	1971	33	
56.	H.Grases raksts "Tautas dziesmu pantmēra izmantojums latviešu dzejā". Publicēts grāmatā "Valodniecības un literatūras zinātnes problēmas". Mašīnraksts, rokraksts.	1972	25	
57.	H.Grases raksts "Latviešu literārās valodas praktikums". (Atsevišķas nodaļas) Rokraksts.	1974	135	
58.	H.Grases metodiski ieteikumi "Linarda Laicēna dzīves un daiļrades mācīšana". Rokraksts.	1974	46	
59.	H.Grases metodiski ieteikumi "J.Sudrabkalna dzīves un daiļrades mācīšana XI klasē". Rokraksts.	1974	44	
60.	H.Grases raksts "Aktivizēsīm darbu ar "Latviešu literārās valodas praktikumu" skolās!" Publicēts laikrakstā "Skolotāju Avīze", 1975.g.10.sept. Rokraksts, mašīnraksts.		20	

1	2	3	4	5
61.	"Literatūras hrestomātija 8.klasei" sarakstījušas H.Grāse un E.Zimule I Mašīnraksts	1975	262	
62.	"Literatūras hrestomātija 8.klasei" sarakstījušas H.Grāse un E.Zimule. II Mašīnraksts	1975	228	
63.	H.Grāses raksts "Mērķtiecī- gāku vielas atlasī un izkārtō- jumu olimpiādes sacerējums, lielāku valodas slīpējums". Publicēts laikrakstā "Skolo- tāju avīze", 1975.g.21.maijā ar virsrakstu "Ja pamatā labs darbs". Rokraksts.	1975	18	
64.	H.Grāses referāts "Patstāvīgās lasīšanas izmantojums VIII kla- ses skolēnu literatūras uztve- res un izpratnes attīstīšanā". Rokraksts.	1975	54	

Papildus aprakstā ierakstītas 12 (divpadsmit)
lietas. Līdz ar to šajā aprakstā ierakstītas 64 (seš-
desmit četras) lietas.

Papildaprakstu
sastādīja v. z. l.
1978. g. februārī.

[Signature]

V. Aleksejeva

Uer. ois. dfoi 06.12.78
21. xp. pongal *[Signature]*

Šinī lietā 16 (septiņpadsmit) _____
ir radam 3 lpp. _____
1973. g. 5. janvārī _____

CVORA _____
arhivārs

Šinī lietā 16 (septiņpadsmit) _____
(t. sk. Hitallapa, Ziemeļvāciska)

1973. g. 21. IX _____

CVORA _____
zinātn. līdzstr.
arhivārs
